THE DAILY HEBREW JOURNAL

H. Winberg, Pres. & Gen. Mgr.
The Only Daily Jewish Newspaper in the Province of Ontario
—PUBLISHED BY—
— CANADIAN JEWISH PUBLISHING CO., LTD. —
251 - 253 Queen Street West Telephone Adelaide 3967
Subscriptton Rates $5.00 Per Year
Single Copy — 2 Cents

Entered as Second Class Mail Matter at C.P.O. Toronto Ontario
January 22nd. 1913

די רעוואָלוציאָנערע דייטשלאַנד אַנערקענט די אידישע פעהיגקייט

א טעלעגראַמע פון צוריך, מעלדעט פאָלגענדעס:

ערוואַרד דאַוויד, א מאַיאָריטעט סאָציאַליסט אין ערוועהלט געוואָרען פּרעזידענט פאַר דער דייטשער קאָנסטיטוציאָנעלער רעגיערונג, פון דער נאַציאָנאַלער פאַרזאַמלונג אין וויימאַר, די שטימען זענען געווען 274 נעגען 25. דער עפּערענבאַך, געוועזענער פּרעזידענט פון דייטסטאַג, קאָנראַד העגסטאַ אין דער דיטריך זענען ערוועהלט געוואָרען אַלס ווייצע-פּרעזידענטען.

דיעלבע צוריכער טעלעגראַמע ערקלערט אויך, אז עס איז ניט אין גאַנצען קלאָהר, וואָס מען מיינט מיט „קאָנסטיטוציאָנעלער רעגיערונג", צו דאָס מיינט די קאָנסטיטוציע פאַר דער נייער דייטשלאַנד, אדער עס מיינט א נייע פּראָוויזאָרישע רעגיערונג, וואָס דאַרף פאַרבייטען די עבערט רעגיערונג. וועלכע האָט געדאַרפט רעזיגנירען נאָך דער ערעפענונג פון דעם ווייַמאַר צוזאַמענפאַהרט.

אָבער צו עס מיינט איין זאַך אדער די צווייטע, פאַרקלענערט אָבער עס טאָט די וויכטיגקייט וואָס אזא פאַסט איז אנגעטרייט געוואָרען דעם אידישען סאָציאַליסט דאַוויד.

אין דייטשלאַנד האָט פּאַקטיש געהערשט די רעכטלאָזיגקייט, אבוואהל קאָנסטיטוציאָנעל זענען די אידען געווען גלייכבארעכטיגטע בירגער, אין אין „דערזעלבער דייטשלאַנד", וואו די אידען האָבען געהאַט אויסצושטעהן גענוג פון די האַרטעסטע אַרענגען, אָבער יעצט „עוואָלוציאָנערער דייטשלאַנד", פאַרנעהמען יעצט אידען וויכטיגע פּאָליטישע עמטער, א זאַך, וועגען וועלכען מען וואָלט מיט א יאָהר פריהער גאַר ניט געקענט גלויבען.

ווי שנעל עס ענדערט זיך יעצט דאָס לעבען, צו וועלכען די אידען ביישטייערען אזוי פיעל.

די אַלטע יונקער דייטשלאַנד האָט אונטערדריקט די אידישע פעהיגקייט די נייע רעוואָלוציאָנערע דייטשלאַנד אַנערקענט אין אָבער, און עס וועט דער רעוואָלוציאָנערער דייטשלאַנד ניט נעהמען לאַנג צו איבערצייגען זיך, אז זי האָט זיך ניט אפגענאַרט מיט אידער נייעם שריט.

פון האַליפעקס ביז וואַנקאָווער

פון האַליפאַקס ביז וואַנקאָווער, פון דעם סאַמע עקסטרע מען ברעג אין מזרח קאַנאַדע ביז דעם עקסטרעמען ברעג אין מערב, פון האַליפאַקס ביים אַטלאַנטישען ים, ביז וואַנקאָווער ביים פּאַסיפישען ים, איבער דיעזען זעהר גרויסען שטח, זענען צושפּרייט די פיעלע צעהנדליגע אידישע קהלות, וועלכע גענינען זיך אין קאַנאַדע.

צחייט און צושפּרייט, אפגעריסען און אפגעטיילט לעבען די אַלע קהלות יאָהר איים, יאָהר אין, אָהן א שום פאַר בינדונג צווישען זיך, יעדער קומט אויס צו קעמפען באַזונדער פאַר איהר גורל, פאַר איהר עקזיסטענץ. פיעלע הונדערטער מיילען טיילען אפט אָפּ אין קהלה פון דער צווייטער, און דיעזע צוטיילונג האָט פאַראורזאַכט דאָס, וואָס מיר האָבען אין קאַנאַדע א סך אידישע גליעדער, אָבער קיין גאַנצען קערפּער, און דאָס לעצטע רופט זיך זעהר שטאַרק אָפּ אויף אונזער לעבען, אויף אונזער איגען לעבען, ווי אויף אונזער ביישטייערונג צום אַלגעמיינעם אידענטום.

עס איז פאַרהאַן דער מאַטעריאַל, אָבער ער איז צוזייט אין צושפּרייט איבער דער גרויסער דאַמיניאָן, אָהן א שום צוזאַמענבונד צווישען זיך. אייב די ניט-צוזאַמענגעבונדענע - קייט שטערט ניט זעהר פיעל דאָס אידישע לעבען אין די גרעסערע שטעט, ליידען אָבער זעהר פיעל די קלענערע אידישע קהלות, אין וועמענס אינטערעסען עס איז, אז דאָס קאַנאַדישע אידענטום זאָל צוזאַמענגעבונדען ווערען אין איין גאַנצעס.

אזא מעגליכקייט איז יעצט פאַרהאַן דורכ'ן אידישען קאַנגרעס, וועלכער וועט זיך קומענדען חודש פאַרזאַמלען צו פאַרהאַנדלען אַלעס וואָס עס איז נוגע דאָס קאַנאַדער אידענטום.

פון האַליפאַקס ביז וואַנקאָווער — דער קאָנגרעס וועט זוכען צו פאַראייניגען אַלע אידען פון דעם שטח, אָבער מעגליך וועט עס נאָר זיין, ווען איבער דיעזער גאַנצער שטרעקע וועט געענטפערט ווערען דער רוף פאַר פאַראייניגונג, ווען פון האַליפאַקס ביז וואַנקאָווער, וועט אנגעהן אין קומענדען חודש א טעטיגע אָרגאַניזאַציאָנס אַרבייט אין צוגרייטונג.

צו אָרגאַניזירען דאָס אידענטום פון האַליפאַקס ביז וואַנקאָווער — דאָס דאַרף ווערען דאָס שלאָג-וואָרט פון די קאָנגרעס - טוער, אָבער זיי מוזען קודם כל האָבען די הילף פון די אַלע, וועלכע האָבען זייערע היימען געמאַכט פון האַליפאַקס ביז וואַנקאָווער

וועט די אידישע פרוי אפשטעהן פון דער קאָנגרעס - אַרבייט?

אָרגאַניזאַציעס און פאַראיינען — איהר מעגט ביי אייערע פאַרזאַמלונגען פאַרהאַנדלען די פאַרשיעדענע קאָנגרעס - פראַגען.

קען דען זיין אז אייערע מיטגליעדער אינטערעסירען זיך ניט מיט דעם.

דער דעמאָקראַטישער כאַראַקטער פון די ציוניסטישע אינסטיטוציעס

פון יחזקאל ראַבינאָוויטש

די ציוניסטישע אינסטיטוציעס פאַר אין אין ארץ ישראל, אבוואהל געשאַפען פון א פאַרטיי זיינען זיי אבער אין פולען איינקלאַנג מיט די נאַציאָנאַלע אינטע - רעסען פון די ברייטע אידישע מאַסען, אזוי אז ווען די לעצטע שליסען זיך אָן אין דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע, זע־הען זיי אז די לעצטע האָט מיט רעכט גערעדט אין זייער נאָמען.

קודם כל דער נאַציאָנאַל - פאָנד, עס איז שווער צו געפינען א מעהר העמאָראַ־טישע אינסטיטוציע. דער נאַציאָנאַל־פאָנד האָט שוין הייגט צו טאָג כ'יי צוויי מיליאָן דאָלאַר. דאָס איז א סומע ווע - מענס גרעסטער טייל איז בוכשטעבליך געזאַמעלט געוואָרען דורך גראַשענס, הע־לערס און פענים, ניט אומזיסט איז דיי־ער אינסטיטוציע אזוי באַליעבט. זי דיענט די אינטערעסען פון דעם פאָלק, דער באָדען אין ארץ ישראל וואָס ווערט נעקויפט פאַר דעם געלד פון'ם נאַציאָנאַל פאָנד געהערט דעם גאַנצען פאָלק. די הערט איהם דער אַנקאַנטער לימענעס און מאַראַנצען - גאַרטען „גן שמואל", אויפ'ן באָדען פון נאַציאָנאַל פאָנד איז אויפגעשטעלט די מאַדעל - פאַרם, כדרת און די קאַאָפּעראַטיווע קאָלאָניע רויט דעם פלאַן פון דעם בעקאַנטען עקאָנאָמיסט דר. אפענהייימער. דיעזער פאָנד האָט אויך אויסגענעבען מוזיזנדע פראַנקען איינפאַי־נייען ארבייטער - דיזיזער, כדי צו פאַר־גרינגערען דאָס איינגאַרדענען זיך פון אידי־שע ארבייטער אין די קאָלאָניעס. אלעס צוזאַמען אין פאַרגלייך מיט דעם וואָס מיין נעמען ווערען אום אויפצובויען אַן אידישע היים אין ארץ ישראל איז נעוויס ניט פיעל, אָבער א שעהנע התחלה איז עס דאָך.

ניט פיעל וועניגער דעמאָקראַטיש איז די אידישע קאָלאָניאַל באַנק אין לאָנ־דאָן מיט איהר שוועסטער - באַנק די „אָנגלאָ - פּאַלעסטין - קאָמפּאַניע" וואָס האָט אָנגעהויבען צו אפערירען אין 1903 אין האָט שוין איצט אַבטייילונגען אין יאָפּ, ירושלים חיפה, בירות, חברון און צפת.

ווען מען הערט אַרויסזאָגען דאָס וואָרט באַנק שווינגען געוועהנליך אַרויף אויפ'ן געדאַנק געשעפטען מיט פּראַצענ־טען. אמת אויך די אידישע באַנק באַנט זיך באַזונדער אויף א אַמעריקאַנער אַרט אין אַזוי פיעל שטימען אין יאָפּ, אין ירושלים געבאַרען. ווען עס איז אַ פאַקט, אַז אין אַלע אַנדערע אַמעריקאַנערען צוזאַמענגענומען אין אַנדערע ווערטער חייסט עס, אַז די באַנק וועלט קאָנטראָלירט פונ'ם אַלוועלטליכען ציוניסטישען קאָנגרעס, וועלכער האָט די דעה איבער די גרינדער - אקציעס. אין דאָס איז ד'ר בעסטע גאַראַנטיע אַז די פאָלקס - באַנק וועט זיך קיינמאָל ניט פאַרוואַנדלען אין א ספּעקולאַציאָנס באַנק, נאָר וועט תמיד דינען די פאָלקס - אינ־טערעסען.

א ציוניסטישע אינסטיטוציע וואָס רופט איצט איבעראַל אַרויס אויפמערק - זאַמקייט אין דער „מעדיקאַל יוניס" וואָס

א ברייטע פאָלקס - מאַסען זי שטעצט זיך. איהר הויפּט אויפגאַבע איז געווען צו שי־ען אָהן צו ענטוויקלען דעם אידישען ישוב אין ארץ ישראל. אָהן די אידישע באַנק האָט אויף דיעזען געביעט דורכגעפיהרט גלענצענדע ארבייטען. די יעהרליכע צי־פערען פון די באַרייטען באַוויזען ווי מערקווירדיג עס האָט געוואַקסען דאָס פאַר טרויען צו דער באַנק. אין 1907 האָבען זיך איך ירושלים פאַרשפּרייט פאַלקענען אַנטקעגען דער באַנק. די דעפּאָזיטאָרס האָבען זיך א לאָז געטאָן אַרויסנעהמען זייערע דעפּאָזיטס. — א דאַנק דער זעהר גוטער פיהרערשאַפט אין דער פאַרבינדונג מיט דער אידישער באַנק אין לאָנדאָן, אין דאָס פאַרלאַנגטע געלד תיכף אַרויסנע - צאָהלט געוואָרען אין די באַנק האָט ניט אַרויסגעוויזען דעם מינדעסטען סמן פון פּרוזיס. אין די אַלטע דעפּאָזיטאָרס הא - בען זיך אַלע פאַמעליך צוריקגעקעהרט, נייע זיינען צוגעקומען, די געשעפטען האָ־בען זיך ענטוויקעלט און דאָס פאַרטרויען האָט געוואַקסען פון טאָג צו טאָג.

אויסטעראַכען האָט זיי מלחמה. דער אידישער ישוב אין ארץ ישראל האָט דורך געלעבט דעם שהעקליכסטען קריזיס. די טערקישע רעגיערונג האָט זיך געוויטיגט אין געלד. זי האָט פאַרבאָטען דער אידי־שער באַנק אַן אַנצוגעהן מיט איהרע אפּעראַ־ציעס. די דעפּאָזיטאָרס אָבער, אידען אזוי גוט ווי אַראַבער און קריסטען האָבען דער אידישער באַנק כיעהר געגלויבט ווי דער טערקישער רעגיערונג. און די אידי־שע באַנק האָט אַרויסגעלאָזט אזוינע ספּע־ציעלע טשעקס, וועלכע זיינען אַנערקענט געוואָרען פאַר געלד. אידיש געלד איז דעם לאַנד וואָס געהערט צו די אידען! ווען מען דערמאָהנט זיך אָן די פייערינע אַרטיקלען, וואָס הערצל האָט געשריי־בען געגען די פאַרלוירענע און געגנער פון דער גרינדונג פון דער אידישער קאָלאָניאַל באַנק, פאַרקלעמט דאָס האַרץ פון וועה־טאָג. פאַרוואָס דיעזער גרויסער פיהרער אונזערער האָט ניט זוכה געווען צו דער־לעבען דעם איצטיגען מאָמענט.

ווען די אידישע באַנק האָט אונטער דעם טערקישען רעזשים געקאָנט זיך אַרויסווייזען אזוי גליצליך איז שוין אויבריג זיך לאַנג אבגעשטעלען אויף דער גרויסער ראָלע וואָס זי גיט שפּיעלען, ווען עס וועט זיך אין גיכען אָנהויבען א גרויסע עמיגראַציע קיין ארץ ישראל. לויט איהר סטאַטיסטיק באַזיצען די 100 גרינדער־אַקציעס אזוי פיעל שטימען ווי פיעל אַלע אַנדערע אַקציאָנערען צוזאַמענגענומען אין אַנדערע ווערטער חייסט עס, אַז די באַנק וועלט קאָנטראָלירט פונ'ם אַלוועלטליכען ציוניסטישען קאָנגרעס, וועלכער האָט די דעה איבער די גרינדער - אַקציעס. אין דאָס איז ד'ר בעסטע גאַראַנטיע אין די פאָלקס - באַנק וועט זיך קיינמאָל ניט פאַרוואַנדלען אין א ספּעקולאַציאָנס באַנק, נאָר וועט תמיד דינען די פאָלקס - אינ־טערעסען.

א ציוניסטישע אינסטיטוציע וואָס רופט איצט איבעראַל אַרויס אויפמערק - זאַמקייט אין דער „מעדיקאַל יוניס" וואָס

זי צאָהלט זיי וואָס זיי איהר . . .
זיי קומען אין איהרע הייליגקייטען
צו פאַרשווענען זיי . . . און זי קומט און
זייערע קדשי קדשים צו פאַרשווערען זיי .
און אפשר צו הייליגען זיי . . .
באַגעגענט זי דאַרטען מיידלאַך אין
בחורים, פאַרלבטע געהען אינאיינעם,
שפּאַצירען אינאיינעם פאַרליבטע . . .
זי אבער שמייכעלט אַלעמען אין די
פּנים'ער אַריין . . .
די בחורים און יונגעלייט ווייסען
אפשר וואָס דאָס מיינט, מאַנכע בענרייסט
איהר מיט א געמאַכטען שמייכעל אויך . .
נאָר די מיידלאַך פאַרשטעהען דאָס
ניט . . . וואָס זי שמייכעלט אזוי צו
אַלעמען באַגריסליך . . .
און זי טראַכט זיך:
די נאַרישע פאַרפיהרטע מיידלאַך!
זיי ווייסען ניט, אַז די סמעטענע פון זייע־
רע אַלע לייבעס האָבען איך אַראָפּגענומען..
מיך האָבען זיי קיינער נישט צו לאַנג
געליבט.
אין מיר האָבען זיי זיך נישט פאַר
ליבט אבער צו מיר געהערט זייער ערשטע
אונשולד, זייער ערשטע לופט וואָס איז
אויף אַלץ אין מיין ענגען צימערל צו -
שרייפט געבאַרען . . .
און די נאַרישע מיידלאַך אַט די!
זיינען זיי דען זיכער, אַז נאָכדעם ווי זיי
וועלען טראָגען אויף זייערע ראַוע קייליך
דיגע פינגער די קרושין - רינגעלעך —
וועט זיי נישט ציהען אהין אין צימערל
צו מיר, וואָס זייער אונשולד איז צום
ערשטען א קרבן געבראַכט געוואָרען.
די נאַרישע מיידלעך אַט די!

פון מיין האַרצווינקעל

פון י. י. סיגאַל

זי איז שעהן...

זי איז שעהן ווי די וועלט, און קיינער האָט זיך אין איהר נאָך נישט אויס געליבט . . .
א טראַגעדיע!
ווען האָט זי אויך געפעלען אין זי כמעט יעדען איינעם מיט וועמען איך האָב נאָר פאַרפיהרט א שמועס וועגען איהר, — נאָר פאַרליעבען אין איהר זיך. איז אונמעגליך . . .
אומעטום וואו איך קום טרעף איך זי, ביי יעדען באַל, ביי באַנקעטען, ביי לעקציעס, ביי פאַראַזאַמלונגען און ביבליאָ־טעקען און אויף תחונות, און גלאַט אזוי אויף זעהר אינטערעסאַנטע פּלעצער . . נאָר פאַרליעבען אין איהר זיך — קאָן איך ניט . . .
זי איז א סוד.
א טראַגעדיע!
קיינער פאַרליבט זיך אין איהר נישט ווייל אַלע ווייסען, ווער זי איז . . נאָר דעם סוד, פאַרוואָס זי איז אזוי פריי, און אינטערעסירט זיך מיט אזעל־כע זאַכען וואָס קיינע פון אויהרע חברטות וואָס לעבען אזוי מיאוס אין אונמאָראַליש לעבען, פאַרנעמען זיך נישט פאַר וואָס קיינער פון איהרע וועט נישט וואַגען אזוי פריי און פראַנק קומען און יענע שעהנע און אינטליגענטע געזעלשאַפטען וואָר־הין זי קומט . . . קוקען אזוי פרום און אונשולדיג יעדען פון איהרע בעזויבער וואָס זי וועלען איהר גראַדע אויסמיידען און אַט די פּלעצער . . . וואו זיי זיינען יידע־נע און סאַמעטענע יונגעלייט . . . ווייל סע זיי ניט.

זי צאָהלט זיי וואָס זיי איהר . . .
זיי קומען אין איהרע הייליגקייטען
צו פאַרשווענען זיי . . . און זי קומט און
זייערע קדשי קדשים צו פאַרשווערען זיי .
און אפשר צו הייליגען זיי . . .
באַגעגענט זי דאַרטען מיידלאַך אין
בחורים, פאַרלבטע געהען אינאיינעם,
שפּאַצירען אינאיינעם פאַרליבטע . . .
זי אבער שמייכעלט אַלעמען אין די
פּנים'ער אַריין . . .
די בחורים און יונגעלייט ווייסען
אפשר וואָס דאָס מיינט, מאַנכע בענרייסט
איהר מיט א געמאַכטען שמייכעל אויך . .
נאָר די מיידלאַך פאַרשטעהען דאָס
ניט . . . וואָס זי שמייכעלט אזוי צו
אַלעמען באַגריסליך . . .
און זי טראַכט זיך:
די נאַרישע פאַרפיהרטע מיידלאַך!
זיי ווייסען ניט, אַז די סמעטענע פון זייע־
רע אַלע לייבעס האָב איך אַראָפּגענומען..
מיך האָבען זיי קיינער נישט צו לאַנג
געליבט.
אין מיר האָבען זיי זיך נישט פאַר
ליבט אבער צו מיר געהערט זייער ערשטע
אונשולד, זייער ערשטע לופט וואָס איז
אויף אַלץ אין מיין ענגען צימערל צו -
שרייפט געבאַרען . . .
און די נאַרישע מיידלאַך אַט די!
זיינען זיי דען זיכער, אַז נאָכדעם ווי זיי
וועלען טראָגען אויף זייערע ראַוע קייליך
דיגע פינגער די קרושין - רינגעלעך —
וועט זיי נישט ציהען אהין אין צימערל
צו מיר, וואָס זייער אונשולד איז צום
ערשטען א קרבן געבראַכט געוואָרען.
די נאַרישע מיידלעך אַט די!

ווינטער.

א ווייסע בלהאַזעלט.
אין קלאַרסטען זיידענס אַנגעטון.
ווייסע פויגלען.
ווייסע פעדערן.
ווייסער זייד . . .
א ווייסער שוואַן אין דער זומער
געווען. איז ער געשטאַרבען.
איז פון איהם א ווייסער חלום גע
בליבען: ווינטער.
* * *
ווינטער.
שמעלקייט קייקעלט זיך אויף ווייס
קייט.
אינטער'ן שניי שלאָפט עמיצער.
א פריהלינג.
ש-ש-ש! וועקט אים ניט אויף!
* * *
שטיבלעך אין ווייסע מיצלעך.
דעם ווינטערס שפּיעלעריי.
צוויי דרייי מאָל לויפט דורך די
באַהן, וואַרפט זי א וואַלקענס חייד אי־
בער די ווייסינקע דעכלעך, נאָר עס שאַט
זיי ניט אפילו אהאַר.
זיי לויפטען אין דער לופט אריין
ריין.
ווייס.
פריש-יונגעלייך.
* * *
— ווינטער.
א מאָלאַך איז פון הימעל אַראָפּגעפלו־
גען, האָט ער זיינע פלוגלען אויף נאָר דער־
גרויס און ווייס פון דער וועלט פריי אויס
געשפּרייט.
נדויע וואַלקענס אין לופטען . . .
ווען דער פריהלינג וועט אנקומען.
מיט פולע הויפענס בלומען, מיט פו־
לע הענט מיט דויזען און קוויטען, און
צוויטען —
וועט זיך דער ווייסער מלאך פאַמע־
ליכען פון דער ערד אויפהויבען זיינע
פלוגלען צוזאַמענגעטון . . . און מיט טרעה
רען אין זיינע ליכטיגע אויגען וועט ער
זיך געזעגענען. און דער פריהלינג וועט
זיין אַרבייט טאָן . . .
* * *
ווינטער.
היינט ביינאַכט וועל איך אייפגיין
אין די נאַסען, אַרומעהען.
א לינדער דרויסען שטעלט זיך אויף
ביינאַכט א ווייכער שניי. הויבט אַן צו
פאַלען . . .
וועל איך מיט דיר־נאַכט פאַרבוד'עט
זיין, וועל איך איהר הערען קוויקען זיך
מיט דער ווייסקייט.
מיט דער רייגער שענקייט פון שניי.
* * *
ווינטער.
בלומען אויף פענסטער.
ליבעס הינטער פאַרשלאָסענע טירען
גרויסע מענשען זיצען און פאַרשפּיגלען
זיך מיט פאַלדענדיג בלימלעך ביים
לאַמען.
קינדער שפּען אַן פרישע כוחות
פון דעם פרישען שניי.
ווינטער . .
דער בעל תאוה'ניק דער פראַסט
האַלט אין איין קושען די מיידלעך אין די
באַקען, שדכנ'ס צוגעזיך אונגלייכע פאַרלעך
אין הייסט זיי אַנצינדען פייער פאַר איהם
ער האָט ליעב פייער . . .

היינט . . .

איך קוק היינט אויס יונגער ווי נעכ־
טען. היינט האָב איך זיך אין מעהר זא
כען אפגענאַרט ווי נעכטען.
היינט האָב איך מעהר חנאה געהאַט
פון זיך, ממש אַנגעקוואַלען פון מיינע
שוואַכסייטען און שאַטקייטען . . .
היינט האָב איך א ניי מלבוש פאַר
מיין נשמה אויפגענעהט, א יום טוב־
דיגען מלבוש. קליידט עס איהר זעהר..
א מחיה צו קוקען אויף איהר! וועל
איך מיינע חברים צו זיך איינלאַדען.. וועל
הייסען מיין פרוי און סטאַר אָרגאַנעזעלי־
פען אין אַרויפברענגען עפּעל מאַראַנצעז
און טיי סאַכאַרעס. היינט בין איך שעה
נער ווי נעכטען!

דיין האַרץ

פון ש. נעפּאַם

דיין האַרץ איז א גאָלדענע האַרפע,
אין זיין איך ביים שטערן - שיין, שפּע־ט,
דאַן גיסט זיך אַריין דורך מיין פענסטער,
דיין חערליכער ווייזער געפעט.

אין רוהיגען שאָטען - שפּיעל פלאַטערט,
פאַרגעהט זיך אין העשט זיך שטיל אויס
דיין קלאַנג, ווי דער טראָפּען דער לעצטער
פון טיי, אויף דער פּרפּלונער רויז.

אין שייינזאַמען ציטער דערגעהנט זיך
דיין זיסער געבעט צו מיין זעעל,
א פאַרבינגער הימעל זיך שפּרייטען,
נעהמט פּלוצלינג פאַר טיר אזוי העל.

איך גיעס זיך דיין צויבער גלייך איבער,
דיין הייליגקייט רינגערט מיך אויס,
און תפּלות ווי קלאָרע מלאכים,
זיי נעהמען מיין זעעלע אויס.

עס ווערט אזוי גרינג, אזוי ווארעם,
ווען ב'זיין ביי דעם שטערן - שיין, שפּעט,
דיין האַרץ איז א גילדענע האַרפע,
מיין טרייסט איז דיין זיסער געבעט.

די אַרבייט אין פאַלקס פעראיין

אין פאָלקס פעראיין ווערען געמאַכט אַלע נייטיגע פאַרבייטונגען צו א מאַמפּיין וועלכער וועט זיך אָנפאַנגען דעם 5-טען מאַרטס. דער קאַמפּיין וועט באַצוועקען געלד און מיטגליעדער, וועלכע זאָלען זיין פאַראַנטוואָרטליך פאַר דער עקזיסטענץ פון דער אינסטיטוציע.

די מאָטאָ פון קאַמפּיין איז פּיפּעלען מוזיענד דאָלאַר אין פּיפּעלען טעג, און ווי די קאַמפּיין קאָמיטע דענקט, ווערען טאַ־ראַנטאַר אידען צוזאַמלעפען, אז א סומע זאָל געשאַפען ווערען, וויל דורך דער צייט וואָס דער פעראיין פיהרט אין זיין אַרבייט, האָט ער שוין גענוג אויבערצייגט אַלעמענס סימפּאַטיע און שטיצע.

די קאַמפּיין קאָמיטע באַשטעהט פון פּרעזיע פאַראַנטוואָרטליכע פעראַזאָנען וועל־כע זענען גוט בעקאַנט מיט דעם פעראיינס טעטיגקייט. די קאָמיטע איז שטאַרק פער אינטערעסירט דאָס די אַרבייט זאָל זיין ערפאָלגרייך אום צו קענען איינשפּאַרען אידעדענס נאָך א שטיק צייט מיינע אַנקוי־מען צו דער שטיצע פון רעליגיע - געלד דער. די ציוניסטישע קאָמיסיע אָבער האָט פונ'ם אַכטונג אין פאַרוואַרפען דאָס פּיסטעס וואָס פעלען עקזיסטיר־ען אין אַנדערע אינסטיטוציעס פון פאָלעסטינאַ.

דאָס ציוניסטישע פאַראַנדאָס האָט נאָר ניט וואָס צו טאָן מיט פּאַלאַסטינאַ־פיע אין די רעליגיע - אַרבייט ליגט דער־פאַר ניט אויף דער דיריעקטער ליניע פון ציוניסטישער טעטיגקייט. די ציוניסטי־שע קאָמיסיע אָבער אין אַנדערע אינ־ענעפיהרט דאָס סיסטעם פון אַרויסהעלפען געפינען אַרבייט, פון עפע־נען קורסען פאַר מלאכות, פון געבען הלוואות אין ניט נדבות. מיט איינעם וואָרט די ציוניסטען האָבען אויף אין די דיריעקטע פּאַלאַסטינאַ אינסטיטוציעס אין אינ־ענעפיהרט א געזונדען פאָלקס - טימליכען גייסט, דעם גייסט פון רעס־פעקט און געלבסט - הילף, דעם גייסט וועלכער זאָל ניט שטעהען נור נאָך מיט־העלפען די נאַציאָנאַלע אינסטיטוציעס אין ווייער אַרבייט: פאַרצובריינגען דאָס לאַנד פאַר דעם פאָלק, אין דאָס פאָלק פאַר דעם לאַנד.

דעם פעראיינס טעטיגקייט.

צו דער זעלבער צייט, ווערט פאַר־פרייטעט דער 5-טער יעהרליכער באַריכט, וואו עס ווערען איבערגעגעבען ווערען אויף וואָס פאַר א צוועקען די געלדער זענען אויסגעגעבען געוואָרען. דער באַריכט וועט אויך אויפנעמען אַלע אינ־פאָרמאַציאָנס פון דער אינסטיטוציע.

לעצטענס האָט דער פעראיין אויך כא צאָהלט זיין יעהרליכע ביישטייערונג צו אַלע שטאָדטישע אויקלאַכאַמשאַן האָס - פּיטאַלס. די סומע וועלכע דער פעראיין צאָהלט יעהרליך באַטרעפט ביז דריי הונ־דערט דאָלאַר. דערמיט פאַרשטעהט זיך, האָט די פאָלקס - פעראיין פיהרט אין זיין אַרבייט, האָט ער שוין גענוג איבערצייגט אַלע פאַרדינענט פון דער אינסטיטוציע.

ווי אַלעמאָהל באַזונדער יעצט פאָלקס פעראיין מיטגליעדערינס די האָספּיטאַלס וועכענטליך, אויסער דעם וואָס יעדען טאָג פון ניין פריה ביז אייגנס נאַכמיטאָג גע־פינט זיך אין דער דיספענסערי פון דזשע־נעראַל האָספּיטאַל, א אידישע איבערוע־צערין, וועלכע טוט איהר אַרבייט עד־ענסט, און אויפריכטיג אין נאָמען פון פאָלקס פעראיין.

איך ווערט ענטפאָ, האָספּיטאַל באַ־זוכט און עס ווערט נעטאָן אַלעס מעגליכעס צו לינדערען די ווערטאָגען פון יענע קראַנ־קע.

צוריעק דעם אַרבייטסאַלאַזיגקייט האָט זיך דעם פעראיינס טעטיגקייט אָנגעפאַנ־גען אויפסניי ווי אַמאָהל ווייל ווי בא־ווייזט טרעפט עס גראַדע דאָ, וואו דער הונגער דערקענט זיך באַלד. עס ווערען אָבער אַלע מיטלען אָנגעוועندעט צו טון פאַר יעדען ווי ווייט מעגליך.

לעצטענס האָט זיך דער פעראיין גע־שטעלט א נייע אויפגאַבע, נעמליך צו קער... מיט איין ווארט, עס פיהלט זיך צוריק דאָס אַמאָליגע לעבעדיגקייט אין פאָלקס פעראיין, ווערכע פאַרדיענט באַמת זייערע געטע הנאה האָבען... כ'דאַר־פט זיי געבען אַט דער ווערשטע שטיצע. ווי־ווי אַרבייט זיך געבען ווערשטע־ווי־ווי... (קוקט זיך אויס'ן זייגער — ר' שלמה'לע גנידר'ס קינדערלאַך... אין טיעפער עפּעס אין אויפגעטאָן אין אַ־ווייל אַרבייט זיך באַלד אָפּ, אין מיעד פון א סאַנצען טאָג שווערע בייס, ווילען זיי באַטש אין אויעגט אין זייערע געטע הנאה האָבען... כ'דאַר־ווערשט געבען טיי, איז ניטאָ קיין קער... כ'דאַרף זיי געבען ווערשטע־ניטאָ קיין שטיקעל הערינג... פרעג־דיך! (העכער) האַלטס דאָך קוק־ראַנטען, קעסטניקעס! ביזט דאָ באַלעבאָס! זאָל זיין אומערע שונא־דעם פאַפּיראָס, קוקט זי שאַרף אין) אַט־באָס... חוזראָס... פּיצקייות... מיינע־וועסט גאַנץ זיין מיט דיינע קעסטני־זיי מאַכען מיך דאָך גליקליך!... ח־(זוכט אין בוזיס קעשענע) אַט ניב מ־15 קאָפּיקעס, וועסט נעהמען א־פונט צוקער מיט א הערינגעל, ס'זאָ־אויך זיין כאַטש א שטיקעלע צוליעב־טיט...

ברכה: — אי איך וועל פון דיי־אויסהאַלטען! ... א האַלב פונט צוק־(צייגט מיט'ן פינגער) גיט מעהר ח־דעק פון סאַכערגיצע... וועסטען וועס־זיין פריהער? אונז זיי ? אין־גען פריה וועעדער בעטען ביי דיר־מיין פינסטערער לעבען...

בערקע: — שא, שא, וואָס סטו אזוינע פאַראַדען פון זיי ?... מ־נאָך זייערע באַקען וויי זייערע צ־פלעגען אַמאָהל קוקאַקען . . . דו מ־דער אַנדערע אַנדערע סאַסייעטס.

אויעלכע סאַסייעטס דאַרפען אין די טוויזנטער פאַרסירט ווערען אין אַנדערע. אין דער היים ביי זיך טרינקען מיי־מעהרער צוקער אין סאַכאַרגיצע ?... דער אַנדערער... א שטיקעל אַרבייט כ'וויים וואָס.. ביי מיר זיינען־סוסים'לאַך ביילכער צו געבען זיי צו־

בערקע: — (געלאַסען) איך דאָך דיך, ביז ווי לאַנג וועסטו נאָך־ניט וויסען וואָס מ'דאַרף . . . זיי־דאָך באַלד קומען עסען וועטשערע־איז נעבאַך אין האַלז ניט טרינקען פון אוראָפּען. ר' שלמה'לע גנידר'ס קינדערלאַך... אין וועל אַרבייט־דיך אויך באַלד אָפּ, מיער פון א סאַנצען טאָג שווערע בייס, ווילען זיי באַטש אין אויעגט אין דער הנאה האָבען... כ'דאַר־ווערט געבען טיי, איז ניטאָ קיין קער... מ'דאַרף זיי געבען וועטשערע־ניטאָ קיין שטיקעל הערינג... פרעג־דיך! (העכער) האַלטס דאָך קוק־ראַנטען, קעסטניקעס! ביזט דאָ באַלעבאָס! זאָל זיין אומערע שונא־קער... מ'דאַרף זיי געבען וועטשערע־איז אין א אונגאַרדנונג אַנגעוואָרפען־ביי, טיגט מיין פעדער א. ד. ג. אין־וויינסעל צווישען דער סאַפּעס און פון־טער שטעהט־אויף א טיעלע א גראַ־פאָן. א וואָנט זייער צווישען די פע־טער. א הייגנ'ל לאָמפּ אויבער'ן עס־עטליכע גלעזער אויפ'ן טיש גרייט מ־טיי, פאַרנאַכט.)

ברכה: — (קוקט אין פענ־צום הויף, רופט.) בערקע! א בער־פאַרליינען זאָלען מיינע שונאים! דאַרף אזוי שרייען און ער הערט ניט (ווארפט א בליק אויפ'ן זייגער — ר־אי וועה מיר ניט, שוין באַלד 8 זי־עס וועלען באַלד קומען פרעמדע מע־מ'דאַרף זיי געבען עסען, טרינקען, פאַסט דאָך געלט. . . אי וואָס זאָ־טאָן מיט איהם ? . . . (קוקט זיך־טויפער אין פענסטער) אז מ'־אַרויסריינען פון איהם 15 קאָפּיקעס א פונט צוקער, איז בעסער זאָל מע־סען שונאי ציון איינהער־פון מיין־(שרייט) בערקע!... א בערקע!... מאַכסטו דאָרט פאַר א פריבאַר־(שטילער) געיט געהמען ביי זיי מ־ער וועלען... אהא 25 הובעל א חודש. עסען געבען די קוואַטראַלען וואָלט־(שרייט) בערקע! בערקע!... (עס־זיך פון הויף א שטים: „איך נעה־עס. קומט אַרויס בערקע פון איז נע־דעט אין א לאַנגען קאַפּטאַן מיט א ר־גאַרטעל, גרויסע שטיוועל. טראַגט־האַנד א באַמט מיט געטאָפּלאַך, ער־גראַב, געצעהלטע ווערטער. בל־שטעהן ביים טיר).

בערקע: — וואָס האָסטו זיך־אַ־שיינערען? הא! מען דאַרף־די פערד עסען געבען, די פאַרקע־אַרומרייגינען, מיט'ן בארשט ארומר־דעם רוקען... א סאַסאַינע נעבאַך, א־גאַראַנען... (מאַכט מיט די הענט־ר' שלמה'לע גנידר'ס קינדערלאַך... אין־זי האָט זיך דאָ א צושריען? ... (לענ־באַמט אונטער) גרויסען טיש. ווי־קער... מ'דאַרף זיי געבען וועטשערע־ניטאָ קיין שטיקעל הערינג... פרעג־דיך! (העכער) האַלטס דאָך קוק־ראַנטען, קעסטניקעס! ביזט דאָ באַלעבאָס! זאָל זיין אומערע שונא־(זוכט אין בוזיס קעשענע) אַט ניב מ־15 קאָפּיקעס, וועסט נעהמען א־פונט צוקער מיט א הערינגעל, ס'זאָ־אויך זיין כאַטש א שטיקעלע צוליעב־טיט...

ברכה: — אי איך וועל פון דיי־אויסהאַלטען! ... א האַלב פונט צוק־(